

Voortgangsbericht Rli

Juni 2024

Het voortgangsbericht informeert maandelijks raad, stafbureau en externe betrokkenen over de voortgang van lopende/afgeronde adviestrajecten van de Rli.

A. Voortgang lopende adviestrajecten

Ruimtelijke ordening in een veranderend klimaat

Uitgebracht: 12 juni 2024
Commissievoorzitter: Jan Jaap de Graeff
Contactpersoon: Luc Boot luc.boot@rli.nl

Welk ruimtelijk orderingsbeleid is nodig om Nederland zo goed mogelijk voor te bereiden op, en waar nodig aan te passen aan, de watergerelateerde gevolgen van klimaatverandering en hoe kan de overheid hier op sturen?

Het advies is op 12 juni schriftelijk aangeboden aan de ministers van IenW en BZK. In het advies doet de raad 10 aanbevelingen om klimaatverandering goed te betrekken bij ruimtelijke keuzes. In het persbericht pikten we de volgende eruit: 1) De samenleving moet worden gestimuleerd om zelf klimaatbestendige ruimtelijke keuzes te maken. Het Rijk en de waterschappen moeten op een 'waterkalender' systematisch de gevolgen van klimaatverandering voor waterveiligheid, wateroverlast en zoetwatervoorziening in kaart brengen en daarover tijdig en toegankelijk communiceren met bedrijven, burgers, gemeenten en provincies. 2) Er moeten meer ruimtelijke keuzes met een tijdelijk karakter gemaakt worden. Dit vraagt om de ontwikkeling van nieuwe vormen van tijdelijk ruimtegebruik. 3) De overheden moeten alle ruimtelijke overheidsplannen en besluiten op hun houdbaarheid toetsen in het licht van klimaatverandering. Ook moeten zij voldoende ruimte reserveren voor dijken en andere maatregelen die nodig zijn om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. 4) Er moet een programma komen om tijdig vitale keuzes te maken over de toekomstige waterhuishouding van Nederland te maken.

Het advies is in vrijwel alle landelijke kranten besproken (Volkskrant, NRC, Trouw, Telegraaf, Financieel Dagblad). Het NOS Journaal, NOS Radio 1 en BNR nieuwsradio hebben aandacht aan het advies besteed. In diverse vakmedia hebben artikelen over het advies gestaan, waaronder ROMagazine, Binnenlands Bestuur, gebiedsongtwikkeling.nu en H2O magazine. Voor meer informatie over het advies en verzoeken voor presentaties op bijeenkomsten kunt u contact opnemen met de projectleider.

Zie ook: [Klimaatadaptatie en ruimtelijke ordening | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

Sturen op brede welvaart in de praktijk van het leefomgevingsbeleid

Verwacht: juli 2024
Commissievoorzitter: Pallas Agterberg
Contactpersoon: Douwe Wielenga douwe.wielenga@rli.nl

Hoe kan de rijksoverheid er voor zorgen dat in besluitvorming gericht wordt gestuurd op het behouden en verhogen van de 'brede welvaart', dus: rekening houden met economische, sociale en leefomgevingsaspecten, met huidige en toekomstige generaties, met de effecten elders in de wereld en met de verdeling tussen groepen burgers? Hoe kan het sturen op brede welvaart praktisch hanteerbaar worden gemaakt voor verschillende toepassingen en in verschillende situaties? En hoe kan daarbij de consistentie worden gewaarborgd?

De commissie wil ordening aanbrengen in het gesprek over brede welvaart en in de toepassing van verschillende instrumenten. Daarbij wordt theorie met praktijk verbonden en op basis daarvan gekomen tot aanbevelingen om te *sturen* op brede welvaart. Hoe kan bij besluitvorming een balans worden gevonden tussen alle relevante elementen van brede welvaart?

Begin juni vonden gesprekken plaats met de DG Economie en Digitalisering, Michiel Boots (EZK) en met de DG Rijksbegroting, Petra Lugtenburg (Financiën). Er was bij beiden veel herkenning in de concepttekst. Ook waren er enkele vragen over hoe de raad de aanbevelingen concreet voor zich ziet.

Het conceptadvies is zoals gebruikelijk voorgelegd aan externe referenten. In dit geval zijn Gert Jan Hospers (Radboud Universiteit/ Stichting Stad en Regio), Hans Stegeman (Triodos Bank) en Dion Huidekoper (De Jonge Klimaatbeweging) bereid gevonden te reageren. De reacties van de referenten worden gedeeld met de raad en meegewogen in de besluitvorming in de raadsvergadering van juni.

De laatste commissievergadering vond plaats op 13 juni. Daarin lag een eindconceptversie voor, waarin de reacties van de raad (16 mei) en de DG's (begin juni) waren verwerkt. De commissie besprak deze tekst en de reacties van de referenten. De conclusies van de bespreking zijn verder uitgewerkt door het projectteam, waarbij er ook redactie door een tekstredacteur heeft plaatsgevonden. De definitieve eindconceptversie ligt voor in de raadsvergadering van 27 juni. Het is de bedoeling dan het advies vast te stellen en kort daarna tot publicatie over te gaan. De raad bespreekt daarom ook het communicatieplan. Daarin is aandacht voor de publiciteit rondom de publicatie en wordt ook gekeken naar de periode september/oktober.

Lees meer op: [Sturen op brede welvaart in de praktijk van het leefomgevingsbeleid \(rli.nl\)](#)

Juridisering in de leefomgeving

Publicatie: 26 juni 2024

Commissievoorzitter: Niels Koeman

Contactpersoon: Folmer de Haan f.w.dehaan@rli.nl

De Rli werkt aan een advies over de juridisering in de leefomgeving. *De hoofdvraag die in dit advies centraal staat is: op welke punten is juridisering problematisch en waarom?*

De commissie bestaat uit Niels Koeman (raadslid en voorzitter), Hanna Tolsma (raadslid), Chris Backes (extern commissielid en hoogleraar Omgevingsrecht, Universiteit Utrecht), Eddy Bauw (extern commissielid en hoogleraar Privaatrecht en Rechtspleging, Universiteit Utrecht) en Nanke Verloof (universitair docent Planologie, Universiteit van Amsterdam).

Op 26 juni publiceert de raad dit advies, en wordt het aangeboden aan de demissionaire ministers De Jonge van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Weerwind voor Rechtsbescherming. Voor publicatie zullen een aantal interviews plaatsvinden met commissievoorzitter Niels Koeman.

Op 3 juli, in de middag, organiseert de Rli een bijeenkomst gericht op verdieping, reflectie en debat op dit advies. Als reviewers van het advies zullen Pieter Omtzigt, Hanneke van Eijken, Hugo Doornhof en Rowie Stolk optreden.

[Kabinet en parlement schieten te kort bij het bewaken van de rechtsstaat \(rli.nl\)](#)

Duurzaam bouwen

Verwacht: najaar 2024

Commissievoorzitter: Karin Sluis

Contactpersoon: Bas Waterhout bas.waterhout@rli.nl

Met het advies 'Duurzaam bouwen' gaat de raad na onder welke (beleids)voorwaarden de omslag in de bouwketen naar het gebruik van duurzame materialen in de woningbouw gestalte kan krijgen. De startnotitie is in de raadsvergadering van 14 maart 2024 vastgesteld. De adviesvraag luidt: Hoe kan de overheid de juiste voorwaarden creëren voor een omslag naar het gebruik van duurzame materialen voor de bouw van woningen?

Voor de benodigde materialentransitie kijken we naar CO₂-reductie, circulair gebruik van grondstoffen, installatie-arm en natuurinclusief bouwen, en een gezond binnenklimaat. Daarnaast besteden we aandacht aan een toereikend verdienvermogen binnen de bouwketen, de hoeveelheid te realiseren woningen en de betaalbaarheid van woningen.

Op 21 en 22 mei heeft in Amersfoort een 24-uurs sessie plaatsgevonden. De commissie heeft in vier rondes met 18 bedrijven en organisaties uit de bouwketen gesproken. Op 10 juni heeft de commissie daarnaast twee werkbezoeken afgelegd: aan een woningfabriek van Heijmans (Heerenveen), waar biobased woningen worden geproduceerd; en aan bouwmaterialenleverancier Miedema (Leeuwarden), die het gebruik van biobased materialen stimuleert. Daarnaast hebben nog diverse afzonderlijke gesprekken plaatsgevonden met betrokken partijen en deskundigen.

De 24-uurs sessie, de werkbezoeken en de gesprekken hebben de commissie een goed beeld gegeven van wat speelt op het gebied van de materialentransitie in de woningbouw, tegen welke belemmeringen partijen aanlopen en welke kansen ze zien om die te verhelpen. Twee belangrijke opgedane inzichten zijn dat een deel van de bouwsector inmiddels serieuze stappen zet op het gebied van de materialentransitie, en daarmee de pilotfase voorbij is; en dat de huidige wet- en regelgeving enerzijds de markt onvoldoende uitdaagt en anderzijds nog niet is toegesneden op duurzame initiatieven en deze ook onvoldoende waardeert.

Op basis van de 24-uurs sessie is een eerste opzet van de redeneerlijn opgesteld, die op 10 juni met de commissie is besproken. De komende tijd wordt de redeneerlijn verder uitgewerkt. In dit verband spreekt de commissie op 10 juli met vertegenwoordigers van woningcorporaties, woningbeleggers en banken/financiers.

De raadscommissie die het advies voorbereidt bestaat uit Karin Sluis (raadslid en commissievoorzitter), Jeanet van Antwerpen (raadslid), Annemarie van Doorn (voormalig directeur Dutch Green Building Council) en Gerard Roemers (Metabolic). Er is een ambtelijke contactgroep in het leven geroepen met vertegenwoordigers van de betrokken ministeries (BZK, IenW, LNV, EZK).

Lees meer over het advies duurzaam bouwen op [Duurzaam Bouwen \(rli.nl\)](https://www.rli.nl/duurzaam-bouwen)

Systeemfalen in het leefomgevingsbeleid

Verwacht: tweede helft 2024

Commissievoorzitter: Jantine Kriens

Contactpersoon: Bart Swanenvleugel bart.swanenvleugel@rli.nl

Waarvoor worden de grote problemen in de leefomgeving onvoldoende effectief opgelost? Welke fundamentele keuzes zijn nodig om dat wel te doen? Welke consequenties hebben die keuzes? Om welke vormen van organiseren en sturen vraagt dit en wat zijn daarbij de rollen van overheid, markt en samenleving?

De problemen op het gebied van de klimaat-, biodiversiteits- en grondstoffentransities en andere dossiers in de leefomgeving zijn al lange tijd bekend. Op tal van terreinen worden ook vorderingen gemaakt bij het oplossen daarvan, maar toch is het in veel belangrijke leefomgevingsdossiers tot op heden niet gelukt om de beoogde resultaten te halen of binnen bereik te brengen.

Het is onzeker of alle ambities van het leefomgevingsbeleid daadwerkelijk waargemaakt worden. In het adviestraject 'Systeemfalen in het leefomgevingsbeleid' gaat de raad in op wat ervoor nodig is in het samenspel tussen overheid, markt en samenleving om doeltreffende oplossingen te vinden voor de grote leefomgevingsproblemen waarvoor ons land zich gesteld ziet.

Eind mei heeft de commissie twee gesprekstafels georganiseerd, met uiteenlopende betrokkenen uit respectievelijk de landbouw en het woondomein dieper is ingegaan op de probleemanalyse. Met de gesprekspartners is vervolgens gezocht naar bouwstenen voor oplossingsrichtingen. Voortbouwend daarop formuleert de commissie in haar vergadering van 26 juni een eerste redeneerlijn voor het advies. Op 12 september gaat de commissie in gesprek met partijen uit de watersector om met behulp van hun inzichten de analyse en redeneerlijn verder uit te werken.

De commissieleden zijn: Jantine Kriens (commissievoorzitter), Bernard ter Haar, James Kennedy, Yourai Mol, Krijn Poppe en Nanke Verloo. Eind 2023 publiceerde de raad een probleemverkenning, vooruitlopend op het advies. In mei gaf de commissievoorzitter, Jantine Kriens, een presentatie van deze verkenning. Deze is integraal te bekijken via de [Rli-website](#).

Lees meer op [Systeemfalen in het leefomgevingsbeleid \(rli.nl\)](#)

Inclusieve verduurzaming

Verwacht: tweede helft 2025

Commissievoorzitter: André van der Zande

Contactpersoon: Evert Nieuwenhuis: evert.nieuwenhuis@rli.nl

Hoe kan effectief duurzaamheidsbeleid zo worden ontwikkeld dat de samenleving in den brede daarin wordt betrokken en doelen en instrumenten zowel verbeterd als breed gedragen worden? Welke eisen stelt dat aan de verdeling van de lusten en de lasten van verduurzaming, de manier waarop afwegingen daarover worden gemaakt en hoe beleid wordt vormgegeven en uitgevoerd?

Het traject bevindt zich in de beginfase. De raad heeft de startnotitie vastgesteld en gesprekken met DG's van de betrokken departementen worden in gang gezet. De raad constateert dat het nodige is gezegd en geschreven over inclusieve verduurzaming, en met name over klimaatrechtvaardigheid (WRR, 2023) en het belang van betrokkenheid van burgers (PBL, 2023). Dit advies wil daarop voortbouwen en zich vooral richten op het *hoe*: welke beleidsinstrumenten leiden tot inclusievere verduurzaming? Het richt zich daarbij op de volgende aspecten van verduurzaming: klimaat & energie, natuur & landbouw en gezonde leefomgeving & milieuvervuiling.

Binnenkort vindt de eerste expertmeeting plaats waarbij we twee cases bespreken met een divers gezelschap, variërend van hoogleraren tot gemeentelijke beleidsmedewerkers. Een van de cases is de invoering van zero-emissiezones waarmee fossiele bedrijfswagens in binnensteden worden uitgefaseerd. Niet iedereen vindt dit een vorm van inclusief verduurzamingsbeleid, omdat grote bedrijven makkelijker de kosten voor de aanschaf van elektrische bedrijfswagens kunnen financieren dan bijvoorbeeld eenmanszaken, terwijl ze wel met elkaar concurreren. Hoe zou inclusief beleid ter bevordering van een emissieloze stadszone eruit kunnen zien? En wat kunnen we daarvan leren voor andere beleidsterreinen?

Naast het organiseren van expertmeetings, interviews en werkbezoeken zal de commissie ook haar oor te luister leggen bij mensen die dagelijks met deze problematiek te maken hebben, waaronder burgers en zogeheten 'spreidstandburgers' (burgers die zowel de systeemwereld als de leefwereld kennen, zoals opbouwwerkers of medewerkers van Fixbrigades).

De commissieleden namens de Rli zijn André van der Zande (voorzitter) en Erik Verhoef. Extern commissieleden zijn Margreet van Gastel (voormalig gemeenteraads- en statenlid, voormalig wethouder en programmamanager energie voor bedrijven bij het ministerie van EZK), Reint Jan

Renes (lector Psychologie voor een Duurzame Stad, Hogeschool van Amsterdam) en Katrien Termeer (hoogleraar bestuurskunde aan Wageningen University & Research).

Lees meer op: [Inclusieve verduurzaming \(rli.nl\)](https://rli.nl)

Voorstudie Caribisch Nederland

Planning: najaar 2024

Contactpersoon: Joris Stok joris.stok@rli.nl

In het werkprogramma 2024-2015 is aangegeven dat bij meerdere adviezen van de raad de vraag aan de orde is gekomen of Caraïbisch Nederland – de BES-eilanden – ook moet worden meegenomen in de scope van het advies. De conclusie was telkens dat het niet passend is om deze 'gemeenten' in de reguliere adviestrajecten te betrekken, vanwege de zeer eigen leefomgevingsproblematiek die sterk afwijkt van het Nederlandse vasteland. Maar omdat de vraagstukken die in onze adviezen aan bod komen óók relevant (kunnen) zijn voor Caraïbisch Nederland, starten wij in het voorjaar van 2024 een voorstudie naar de manier waarop dit deel van Nederland wordt meegenomen in het leefomgevingsbeleid.

Inmiddels is een extern bureau geselecteerd om de voorstudie voor ons uit te voeren. Het bureau brengt voor ons in beeld hoe doelen en inspanningen in het leefomgevingsbeleid verschillen tussen Europees en Caribisch Nederland. De focus ligt daarbij op de wijze waarop het 'comply or explain-principe' wordt toegepast. Het belangrijkste uitgangspunt van 'comply or explain' is dat alle Europees-Nederlandse beleidsintensiveringen en de daaruit voortvloeiende wetgeving en financiële gevolgen van toepassing zijn voor Caribisch Nederland, tenzij er redenen zijn om dat niet te doen.

Gelet op het karakter van een voorstudie is geen adviescommissie samengesteld voor dit traject.

B. Informatie over uitgebrachte adviezen

Goed Gefundeerd

Gepubliceerd: 29 februari 2024

Commissievoorzitter: Jantine Kriens

Contactpersoon: Joris Stok joris.stok@rli.nl

Op verzoek van de demissionair minister van BZK hebben wij op 29 februari 2024 advies uitgebracht over de nationale aanpak funderingsproblematiek. Het verzoek om dit advies is mede gedaan namens de demissionaire ministers van LNV en IenW. De commissie Funderingsproblematiek bestond uit Jantine Kriens, Krijn Poppe, Niels Koeman, Yourai Mol, Bernard ter Haar en Annemieke Nijhof.

Op 17 april gaven de commissievoorzitter en de raadsvoorzitter een toelichting op het advies tijdens een technische briefing voor de Vaste Kamercommissie BZK van de Tweede Kamer. Tijdens de briefing spraken ook vertegenwoordigers van Vereniging Eigen Huis, het Kenniscentrum Aanpak Funderingsproblematiek, het Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingsproblematiek en de Nederlandse Vereniging van Banken en de Unie van Waterschappen.

Vervolgens was op 11 juni een plenaire vergadering over de funderingsproblematiek in de Tweede Kamer. Dit resulteerde onder andere in een breed ingediende motie waarin de leden Paternotte, De Hoop, Grinwis, Vedder, Beckerman, Dassen, Teunissen, Peter de Groot, Vermeer, Welzijn, Madlener en Eerdmans het kabinet opriepen om vaart te maken met een nationale aanpak van de funderingsproblematiek door middel van:

- het oprichten van een landelijk loket voor funderingsproblematiek;

- uit te werken hoe deze huishoudens lokaal geholpen kunnen worden met een funderingsonderzoek en een helder advies over het vervolgtraject;
- samen met marktpartijen financieringsmogelijkheden uit te werken zodat de schade hersteld kan worden;
- onderzoek en innovatie te stimuleren zodat herstel goedkoper wordt;
- het opzetten van regionaal onderzoek, zodat funderingsproblematiek voorkomen kan worden;
- maatregelen te nemen om toekomstige huiseigenaren zo veel mogelijk te beschermen tegen nieuwe gevallen van funderingsschade;

Daarbij geven ze aan dat het advies Goed Gefundeerd van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur concrete handvatten biedt om aan de grote zorgen van bewoners tegemoet te komen. De motie is aangenomen en zal door het nieuwe kabinet betrokken moeten worden bij de uitwerking die voorafgaand aan Prinsjesdag 2024 is voorzien.

Lees meer op: <https://rli.nl/publicaties/2024/advies/goed-gefundeerd>

Financiering in transitie

Gepubliceerd: 22 december 2022
Commissievoorzitter: Jeanet van Antwerpen
Contactpersoon: Joris Stok joris.stok@rli.nl

In het hoofdlijnenakkoord PVV-VVD-NSC-BBB is aangekondigd dat het Nationaal Groeifonds wordt opgeheven én dat tegelijkertijd Invest-NL wordt versterkt met bijna 1 miljard. Dit maakt ons advies *Financiering in transitie* opnieuw actueel.

In 2022 bracht de Rli zijn advies *Financiering in transitie* uit. De centrale vraagstelling was "Welke mogelijkheden heeft de overheid om financiële instellingen zodanig te sturen dat zij anticiperen op een duurzame economie en bijdragen aan de transitie daarnaartoe?".

Eén van de aanbevelingen is het advies was om een volwaardige nationale investeringsinstelling te creëren. Via deze instelling moet meer langlopende financiering beschikbaar komen voor duurzame economische projecten én meer regie worden gevoerd op de samenwerking met private partijen bij het versnellen van de transities in de fysieke leefomgeving.

In een ingezonden brief in NRC stelde de commissievoorzitter en projectleider van ons advies dat de ontmanteling van het Nationale Groeifonds moet worden aangegrepen om Invest-NL door te ontwikkelen als een echte nationale investeringsinstelling. De in het Hoofdlijnenakkoord opgenomen extra middelen voor Invest-NL zijn daarvoor een eerste stap. Aanvullend is het zaak om werk te maken van de inhoudelijke versterking van Invest-NL. Door de slagkracht te vergroten met een breder mandaat waarbij 1. de onafhankelijkheid wordt versterkt en 2. de instelling zelf geld kan ophalen op de kapitaalmarkt, meer risico's mag nemen bij financieringen en een mix van subsidie en financiering kan aanbieden.

Lees de ingezonden brief op: <https://www.rli.nl/publicaties/2022/advies/financiering-in-transitie>